

INTESTINÁLNÍ REHABILITACE, TRANSPLANTACE A SOUVISEJÍCÍ VÝKONY

Petr Wohl, Michal Kudla, Jiří Froněk
a kolektiv

Osvobod'te pacienty od parenterální výživy*

Po 2,5 letech léčby dosáhlo **60 %** pacientů redukce týdenní potřeby DPV o 3 a více dní a **33 %** dosáhlo úplnou nezávislost.^{1,2}

Revestive® podporuje regeneraci a růst střevní sliznice zvýšením klků a prohloubením krypt.^{1,2}

Zkrácené informace o léčivém přípravku Revestive 1,25 mg prášek a rozpouštědlo pro injekční roztok | Revestive 5 mg prášek a rozpouštědlo pro injekční roztok
Dříve než začnete přípravek předepisovat, seznamte se, prosím, s úplným souhrnem údajů o přípravku (SPC).

▼ Tento léčivý přípravek podléhá dalšímu sledování. To umožní rychlé získání nových informací o bezpečnosti. Podrobnosti o hlášení nežádoucích účinků viz bod 4.8 SPC.

Složení: Jedna injekční lahvička s práškem obsahuje 1,25 mg, resp. 5 mg teduglutidu. Po rekonstituci jedna injekční lahvička obsahuje 1,25 mg teduglutidu v 0,5 ml roztoku, což odpovídá koncentraci 2,5 mg/ml, resp. 5 mg teduglutidu v 0,5 ml roztoku, což odpovídá koncentraci 10 mg/ml. Seznam pomocných látek viz SPC. **Indikace:** Léčba pacientů ve věku od 4 měsíců korigovaného gestačního věku se syndromem krátkého střeva (*Short Bowel Syndrome*, SBS). Stav pacientů by měl být po uplynutí období pooperační adaptace střeva stabilní. **Dávkování a způsob podání:** Doporučená dávka Revestivu je 0,05 mg/kg tělesné hmotnosti jednou denně. Objemy injekce pro aplikaci ve vztahu k tělesné hmotnosti jsou uvedeny v SPC. Rekonstituovaný roztok má být podáván subkutánní injekcí jednou denně, a to střídavě do jednoho ze čtyř kvadrantů břicha. **Kontraindikace:** Hypersenzitivita na léčivou/terapeutickou pomocnou látku/stopová rezidua tetracyklinu. Aktivní nebo suspektní malignita. Pacienti s anamnézou výskytu maligního onemocnění gastrointestinálního traktu včetně hepatobiliárního systému a pankreatu v posledních pěti letech. **Upozornění:** Dospělí: **Kolorektální polypy:** Při zahájení léčby Revestivem je třeba provést kolonoskopii, včetně odstranění polypů. V průběhu prvních 2 let léčby se doporučují kolonoskopické kontroly jednou ročně, následně minimálně v pětiletých intervalech (nebo alternativní zobrazovací metody). V případě výskytu malignity musí být léčba přerušena. **Neoplazie gastrointestinálního traktu*:** U pacientů s SBS byla pozorována tvorba polypů tenkého střeva byla během několika měsíců po zahájení léčby teduglutidem. Z tohoto důvodu se před léčbou a v jejím průběhu doporučuje endoskopie horního gastrointestinálního traktu nebo jiné zobrazovací metody. V případě výskytu malignity musí být léčba přerušena. Je třeba přehodnotit nutnost další léčby v případě výskytu symptomů vázaných na: žlučník, žlučové cesty, slinivku břišní, rekurentní výskyt střevní obstrukce. **Přetížení krevního oběhu tekutinami/dehydratace:** Vzhledem ke zvýšené absorpci tekutin je třeba pacienty s kardiovaskulárním onemocněním, jako např. srdeční nedostatečností a hypertenzí, monitorovat s ohledem na přetížení oběhu tekutinami, a to především při zahájení léčby. V klinických hodnoceních bylo pozorováno kongestivní srdeční selhání. Pacienti s SBS mají sklon k dehydrataci, která může vést k akutnímu selhání ledvin. U pacientů léčených přípravkem Revestive má být míra parenterální podpory snižována opatrně a nemá se ukončit náhle. Pacienty, kterým jsou podávány souběžně perorální léčivé přípravky vyžadující titraci nebo přípravky s úzkým terapeutickým indexem, je třeba pečlivě sledovat kvůli možné zvýšené absorpci. **Pediatriká populace:** viz také obecná opatření pro dospělé v tomto bodě. U všech dětí a dospívajících má být před zahájením léčby proveden test okultního krvácení do stolice, po dobu užívání, následně každý rok. Kolonoskopické/sigmoidoskopické vyšetření je požadováno, pokud existuje důkaz nevysvětlitelné přítomnosti krve ve stolici, dále se doporučuje po jednom roce léčby a každých 5 let, nebo pokud se objeví nové nebo nevysvětlitelné gastrointestinální krvácení. Při každém podání Revestivu se důrazně doporučuje zaevidovat jméno a číslo šarže přípravku, aby se zachovala spojitost mezi pacientem a šarží přípravku. **Interakce:** Nebyly provedeny žádné klinické farmakokinetické studie lékových interakcí. **Hlavní nežádoucí účinky:** Nejčastěji uváděnými nežádoucími účinky byly bolest břicha a distenze, infekce dýchacích cest, nauzea, reakce v místě vpichu, bolest hlavy a zvracení. Přibližně 38 % léčených pacientů se stómii zaznamenalo komplikace související s gastrointestinální stómii. Ostatní viz SPC. **Účinky na schopnost řídit a obsluhovat stroje:** Revestive má malý vliv na schopnost řídit, jezdit na kole nebo obsluhovat stroje. **Uchovávání:** Revestive 1,25 mg: uchovávejte v chladničce (2 °C – 8 °C). Chraňte před mrazem. Revestive 5 mg: uchovávejte při teplotě do 25 °C. Chraňte před mrazem. **Držitel rozhodnutí o registraci:** Takeda Pharmaceuticals International AG Ireland Branch, Dublin, Irsko. **Registrační čísla:** EU/11/12/787/001-003. **Poslední revize SPC:** 07/2024.

*Všimněte si, prosím, změn v informacích o léčivém přípravku.

Výdej léčivého přípravku je vázán na lékařský předpis. Léčivý přípravek je hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Úplné znění SPC naleznete na www.sukl.cz. Žádáme zdravotnické pracovníky, aby hlásili podezření na nežádoucí účinky na SÚKL nebo společnosti Takeda emailem na AE.CZE@takeda.com. Podezření na nežádoucí účinky hlase také podle národních legislativních požadavků.

Léčba musí být zahájena pod dohledem lékaře se zkušeností v léčbě SBS.

* Parenterální výživa zahrnuje i.v. výživu a tekutiny (PV/i.v.).

Reference: 1. Souhrn údajů o přípravku Revestive 07/2024.

2. Schwartz LK, O'Keefe SJD, Fujioka K, et al. Clin Transl Gastroenterol. 2016;7:e142. doi:10.1038/ctg.2015.69.

C-APROM/CZ/REV/0152 | Datum přípravy materiálu: 02/2025

Copyright © 2025 Takeda Pharmaceuticals Czech Republic s.r.o. Všechna práva vyhrazena.

**Děkujeme společnostem, které v této publikaci inzerují
nebo její vydání jiným způsobem podpořily
(v abecedním pořadí):**

Baxter CZECH spol. s r.o.

B. Braun Medical s.r.o.

Crosstec GmbH

Danone a.s.

Fresenius Kabi s.r.o.

MEDISYNER s.r.o.

Nestlé Česko s.r.o.

Takeda Pharmaceuticals Czech Republic s.r.o.

INTESTINÁLNÍ REHABILITACE, TRANSPLANTACE A SOUVISEJÍCÍ VÝKONY

**Petr Wohl, Michal Kudla, Jiří Froněk
a kolektiv**

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **treštně stíháno**.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.

MUDr. Petr Wohl, Ph.D.; MUDr. Michal Kudla, Ph.D.; prof. MUDr. Jiří Froněk, Ph.D., FRCS

Intestinální rehabilitace, transplantace a související výkony

Editoři:

MUDr. Petr Wohl, Ph.D.

Centrum domácí parenterální výživy, Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

2. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

MUDr. Michal Kudla, Ph.D.

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

prof. MUDr. Jiří Froněk, Ph.D., FRCS

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

Kolektiv autorů:

MUDr. Monika Bačová

Ing. Bc. Yvona Durinová

doc. MUDr. Filip Fencl, Ph.D.

prof. MUDr. Jiří Froněk, Ph.D., FRCS

doc. MUDr. Peter Girman, Ph.D.

Mgr. Bohumila Heřmanová

Mgr. et Mgr. Simona Hruška Jetmarová

PharmDr. Kornélia Chrapková, PG Dip.

MUDr. Dana Kautznerová

MUDr. Jan Kopecký

MUDr. Simona Kratochvílová, Ph.D.

PhDr. Iveta Krčová, MBA

MUDr. Michal Kudla, Ph.D.

MUDr. Andrea Landgrafová

MUDr. Pavlína Malíková

MUDr. Jiří Mendl

Růžena Milatová

MUDr. Jan Pavelka

MUDr. Ing. Alice Píšková

MUDr. Bc. Alexandra Romanová

Mgr. Marcela Sikorová

MUDr. Bedřich Sixta

MUDr. Petr Smejkal

Iva Svobodová

MUDr. Michal Šenkyřík

doc. MUDr. Pavel Taimr, Ph.D.

MUDr. Viktor Vik, Ph.D.

MUDr. Pavel Wohl, Ph.D.

MUDr. Petr Wohl, Ph.D.

Recenzenti:

prof. MUDr. Zdeněk Krška, DrSc.

I. chirurgická klinika – břišní, hrudní a úrazové chirurgie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

prof. MUDr. Zdeněk Rušavý, Ph.D.

I. interní klinika Lékařské fakulty v Plzni Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Plzni

Kapitoly 28–30 vznikly za podpory grantového projektu Donatio Universitatis Carolinae DUC/24/PF/2 – Právní podpora nových technologií a inovací v medicíně.

Vydání odborné knihy schválila Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, a.s.

Není-li uvedeno jinak, obrázky jsou z archivu autorů. Obrázky 7.2, 7.4, 10.1, 13.1, 19.1, 19.3, 19.4, 19.8, 22.11, 22.13, 29.2 překreslil a upravil Jiří Hlaváček. Autorem maleb na předělových listech je MUDr. Petr Wohl, Ph.D. (str. XIV Spojení krajín, str. 60 Zrození I, str. 164 Mámě, str. 322 Hawelka, str. 348 Vodní proměny). Obrázky 6.3–6.6 jsou publikovány se svolením nakladatelství Galén, tab. 16.9 se svolením doc. MUDr. et MUDr. Vojtěcha Peřiny, Ph.D., a České stomatologické komory, obr. 19.4 se svolením prof. MUDr. Přemysla Falta, Ph.D., MHA, a obr. 19.5 doc. MUDr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D.

Cover Illustration © Petr Wohl, 2026 (Mámě)

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2026

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 10564. publikaci

Šéfredaktorka lékařské literatury MUDr. Michaela Lízlerová

Odpovědná redaktorka Mgr. Klára Procházková

Jazyková korektura a redakce Jindřiška Bláhová

Sazba a zlom Monika Vejrostová

Počet stran 402

1. vydání, Praha 2026

Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění však pro autory ani pro nakladatelství nevyplývají žádné právní důsledky.

ISBN 978-80-271-6587-2 (pdf)

ISBN 978-80-271-5432-6 (print)

Kolektiv autorů:

MUDr. Petr Wohl, Ph.D.

Centrum domácí parenterální výživy, Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny
2. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

MUDr. Michal Kudla, Ph.D.

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny
1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

prof. MUDr. Jiří Froněk, Ph.D., FRCS

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Monika Bačová

Hematologicko-transfuzní oddělení Institutu klinické a experimentální medicíny

Ing. Bc. Yvona Durinová

Centrum domácí parenterální výživy, Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

doc. MUDr. Filip Fencel, Ph.D.

Jednotka intenzivní péče, Pediatrická klinika
2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Motol a Homolka

doc. MUDr. Peter Girman, Ph.D.

Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

Mgr. Bohumila Heřmanová

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

Mgr. et Mgr. Simona Hruška Jetmarová

Psychoterapie Vacek
Základní škola a Střední škola, Praha 2,
Vinohradská 54

PharmDr. Kornélia Chrapková, PG Dip.

Oddělení klinické farmacie a lékového informačního centra, Ústavní lékárna Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Dana Kautznerová

Pracoviště zobrazovacích metod Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Jan Kopecký

Centrum domácí parenterální výživy, Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Simona Kratochvílová, Ph.D.

Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

PhDr. Iveta Krčová, MBA

zdravotně sociální pracovnice a psychosociální pracovnice Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Andrea Landgrafová

ordinace stomatologa, Praha

MUDr. Pavlína Malíková

Hematologicko-transfuzní oddělení Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Jiří Mendl

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

Růžena Milatová

Oddělení nutričních terapeutů Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Jan Pavelka

Kanylační centrum, Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní péče Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Ing. Alice Pišková

Centrum domácí parenterální výživy, Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Bc. Alexandra Romanová

Hematologicko-transfuzní oddělení Institutu klinické a experimentální medicíny

Mgr. Marcela Sikorová

Centrum domácí parenterální výživy, Klinika diabetologie Centra diabetologie Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Bedřich Sixta

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny
Soukromé zdravotnické zařízení Sihena Medico s.r.o., Praha

MUDr. Petr Smejkal

hlavní epidemiolog Institutu klinické a experimentální medicíny

Iva Svobodová

Spolek Život bez střeva, z.s.

MUDr. Michal Šenkyřík

Interní gastroenterologická klinika Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a Fakultní nemocnice Brno

doc. MUDr. Pavel Taimr, Ph.D.

Klinika hepatogastroenterologie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Viktor Vik, Ph.D.

Klinika transplantační chirurgie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

MUDr. Pavel Wohl, Ph.D.

Klinika hepatogastroenterologie Transplantcentra Institutu klinické a experimentální medicíny

To nejlepší řešení pro parenterální cévní přístup

Bezcitrátový

Antimikrobiální
2% taurolidin

Šetrný pro pacienta

Vysoce udržitelný

Pro další informace se obraťte, prosím, na Vaší kontaktní osobu.

Zuzana MALÁ, M (CZ): +420 (0)777 121 535, M (SK): +421 (0)902 650 933, E: zm@crosstec.eu

To nejlepší řešení pro centrální žilní přístup

Antimikrobiální

Zajišťující
průchodnost

Klinicky bezpečný

Ekonomicky
efektivní

Dostupný ve 3 dalších
variantách:

Taurolock U25.000

Taurolock HEP100

Taurolock HEP500

Obsah

Předmluva	XV	3	Selhání střeva u dětí	47
			(Filip Fencel)	
			Úvod	47
I ÚVOD – PŘEHLED PROBLEMATIKY	1	3.1	Příčiny selhání střeva u dětí	47
		3.2	Terapie selhání střeva	49
Úvod	3		Závěr	54
(Petr Wohl, Michal Kudla, Jiří Froněk)				
1 Prehabilitace jako terapeutická strategie v rámci chirurgické a transplantační péče	5	4	Transplantace tenkého střeva. Historie a současnost	57
(Peter Girman)			(Michal Kudla)	
1.1 Definice	5	4.1	Úvod	57
1.2 Fyzická kondice	6	4.2	Historie	57
1.3 Nutriční stav	7		Současné trendy v transplantaci střeva	58
1.4 Psychologická intervence	8			
1.5 Individualizace prehabilitace a její vliv u pacientů před netransplantačními chirurgickými výkony	8	II	VYBRANÉ ASPEKTY INTESTINÁLNÍ REHABILITACE	61
1.6 Prehabilitace u pacientů s orgánovými transplantacemi	9			
2 Intestinální rehabilitace, intestinální selhání – přehled problematiky	13	5	Koordinace postupů u abdominálních rekonstrukčních výkonů	63
(Petr Wohl)			(Bohumila Heřmanová, Jiří Froněk, Petr Wohl, Michal Kudla)	
2.1 Úvod do intestinální rehabilitace	13	5.1	Úvod	63
2.2 Logistika intestinální rehabilitace	15	5.2	Reference	63
2.3 Intestinální selhání	17	5.3	Diagnostika a chirurgická léčba abdominálních katastrof	63
2.4 Syndrom krátkého střeva	18		Následná ambulantní léčba a dlouhodobé sledování	64
2.5 Abdominální katastrofy	30	6	Strategie rekonstrukčních operací gastrointestinálního traktu	65
2.6 Intestinální píštěle	32		(Michal Kudla)	
2.7 Reinfuze chymy	33		Úvod	65
2.8 Poruchy motility a chronická intestinální pseudoobstrukce	33	6.1	Indikace k operačnímu řešení abdominálních katastrof	66
2.9 Radiační enteritida	36	6.2	Načasování chirurgických rekonstrukčních výkonů	68
2.10 Intestinální ischemie	36	6.3	Cíle rekonstrukčních výkonů na trávicím traktu	68
2.11 Portomezenterická trombóza	39			
2.12 Ostatní závažné abdominální patologie	41			
2.13 Abdominální rekonstrukce	44			
2.14 Intestinální transplantace, multiviscerální transplantace	44			

6.4	Principy elektivních chirurgických rekonstrukčních výkonů	68	10.3	Přípravky enterální výživy	112
	Závěr	74	10.4	Způsoby aplikace	113
7	Metabolické a nutriční aspekty u selhání střeva	77	10.5	Organizační poznámky při zahajování domácí enterální výživy	115
	(Alice Pišková, Petr Wohl)		10.6	Vstupy pro domácí enterální výživu . . .	115
	Úvod	77	10.7	Monitorace domácí enterální výživy . . .	118
7.1	Malnutrice	77	10.8	Ukončení domácí enterální výživy	119
7.2	Diagnostika	78	11	Domácí parenterální výživa	121
7.3	Metabolické a nutriční aspekty	85		(Petr Wohl)	
8	Dietologická problematika u chronického intestinálního selhání a po transplantaci střeva	93		Úvod	121
	(Růžena Milatová, Petr Wohl)		11.1	Volba cévního vstupu pro domácí parenterální výživu	123
	Úvod	93	11.2	Režim domácí parenterální výživy	125
8.1	Patofyziologické aspekty pro dietní intervenci	94	11.3	Paliativní domácí parenterální výživa	125
8.2	Dietní režim u syndromu krátkého střeva 1. typu	95	11.4	Komplexní management domácí parenterální výživy	126
8.3	Dietní režim u syndromu krátkého střeva 2. typu	95	12	Domácí parenterální výživa a její realizace – význam specializovaných sester	129
8.4	Dietní opatření při kolostomii	96		(Yvona Durinová, Marcela Sikorová, Petr Wohl)	
8.5	Nutriční režim a transplantace střeva	97		Úvod	129
9	Nutriční strategie a intervence u intestinálního selhání	99	12.1	Podmínky pro vykonávání praxe sester domácí parenterální výživy	130
	(Jan Kopecký, Petr Wohl)		12.2	Komplexní proces přípravy nemocného k zahájení domácí parenterální výživy	130
	Úvod	99	13	Komplikace domácí parenterální výživy	137
9.1	Intestinální selhání a nutriční intervence	99		(Petr Wohl, Michal Šenkyřík, Simona Kratochvílová, Pavel Taimr)	
9.2	Enterální výživa	102		Úvod	137
9.3	Parenterální výživa	105	13.1	Komplikace domácí parenterální výživy – katérové infekce	138
9.4	Specifické situace	106		(Michal Šenkyřík)	
9.5	Transplantace střeva a multiviscerální transplantace	107	13.2	Metabolická osteopatie u chronického intestinálního selhání . . .	145
9.6	Monitorace a komplikace	107		(Simona Kratochvílová)	
10	Domácí enterální výživa	111	13.3	Postižení jater u domácí parenterální výživy	152
	(Michal Šenkyřík)			(Pavel Taimr)	
	Úvod	111			
10.1	Indikace	111			
10.2	Domácí enterální výživa u pacientů s chronickým intestinálním selháním	112			

III	PŘIDRUŽENÉ VÝKONY INTESTINÁLNÍ REHABILITACE	165	17	Psychosociální aspekty u pacientů se střevním onemocněním a selháním střeva	209
14	Hematologické aspekty intestinálního selhání a transplantace střeva	167		(<i>Simona Hruška Jetmarová</i>) Úvod	209
	(<i>Pavčina Malíková, Monika Bačová, Alexandra Romanová</i>) Úvod	167	17.1	Specifika nemocných s chronickým intestinálním selháním a domácí parenterální výživou	209
14.1	Monitorování pacienta s CIF z hematologického hlediska	167	17.2	Role psychologické péče u pacientů se střevním selháním	209
14.2	Intestinální transplantace – hematologické aspekty peritransplantační a potransplantační péče	179	17.3	Deprese a úzkost	210
15	Gastroenterologická problematika u intestinálního selhání a transplantace střeva	187	17.4	Psychiatrické vyšetření a diagnostika, následná farmakologická a psychoterapeutická léčba	211
	(<i>Pavel Wohl</i>) Úvod	187	17.5	Přístup psychoterapie	211
15.1	Gastroenterologie v rámci intestinální rehabilitace	187	17.6	Role psychoterapie v přípravě na transplantaci	212
15.2	Idiopatické střevní záněty a intestinální rehabilitace	190	17.7	Psychosociální aspekty života se střevním selháním	213
15.3	Jaterní a hepatobiliární problematika	191	17.8	Péče o děti a adolescenty	213
15.4	Vyšetřovací a terapeutické gastroenterologické metody u chronického intestinálního selhání ...	192	17.9	Chronická bolest a závislost	214
15.5	Potransplantační období	194	18	Břišní infekce z pohledu infektologa	215
16	Stomatologická problematika u intestinálního selhání	197		(<i>Petr Smejkal</i>) Úvod	215
	(<i>Andrea Landgrafová</i>) Úvod	197	18.1	Mikrobiologie	215
16.1	Fokální infekce dentálního původu ...	198	18.2	Kontrola zdroje infekce	215
16.2	Opatření u pacienta s chronickým intestinálním selháním, malnutricí a na domácí parenterální výživě	201	18.3	Empirická antimikrobiální léčba	216
16.3	Gastrointestinální choroby a jejich orální projevy	201	18.4	Antibiotické režimy	216
16.4	Komplikace orálního zdraví u pacientů s malnutricí	202	18.5	Cílená antimikrobiální léčba	218
16.5	Význam prevence v oblasti orálního zdraví v situaci rozvoje transplantační medicíny	203	18.6	Cílená antimikrobiální léčba selhání	219
			18.7	Infekce po transplantacích	219
			18.8	Obecné zásady	220
			18.9	Riziko infekce po transplantaci	220
			18.10	Časová osa infekcí po transplantaci ...	221
			18.11	Viry jako patogeny a kopatogeny	222
			18.12	Hodnocení a léčba infekce	223
			19	Proktologická problematika u intestinálních chorob a imunosuprese	225
				(<i>Bedřich Sixta</i>) Úvod	225
			19.1	Anatomické poměry	225
			19.2	Idiopatické střevní záněty	225

19.3	Léčebná strategie	227	23	Hyperglykemie, diabetes mellitus a chronické intestinální selhání	275
19.4	Proktologické problémy při imunosupresi a snížené imunitě	228		(Petr Wohl, Simona Kratochvílová)	
19.5	Anální fisura	229		Úvod	275
19.6	Hemoroidální onemocnění	230	23.1	Akutní fáze intestinálního selhání	275
19.7	Trombóza análních žil	232	23.2	Chronická fáze intestinálního selhání a domácí parenterální výživa	276
19.8	Polypy rekta	233	23.3	Obecné principy	277
19.9	Nádory rekta	234	23.4	Diabetes mellitus 1. typu	279
19.10	Nádory análního kanálu	235	23.5	Diabetes mellitus 2. typu	280
19.11	Anorektální kondylomata	236	23.6	Transplantace střeva a hyperglykemie	281
20	Urologická problematika u intestinálního selhání a transplantace střeva	239	24	Problematika farmakoterapie pacientů s chronickým intestinálním selháním a syndromem krátkého střeva	283
	(Viktor Vik)			(Kornélie Chrapková)	
	Úvod	239		Úvod	283
20.1	Urologické komplikace u pacientů se syndromem krátkého střeva, chronickým intestinálním selháním a před transplantací střeva	239	24.1	Predikce absorpce léčiv	283
20.2	Urologické komplikace po transplantaci	242	25	Stomie a píštěle na trávicím traktu	299
21	Endokrinopatie u chronického intestinálního selhání	247		(Jiří Mendl, Michal Kudla)	
	(Simona Kratochvílová)			Úvod	299
21.1	Tyreoidální osa	247	25.1	Historie	299
21.2	Kortikoidní osa	251	25.2	Indikace stomií	299
21.3	Gonadální osa	255	25.3	Rozdělení stomií	300
21.4	Somatotropní osa	258	25.4	Péče o stomie	300
21.5	Incidentalom nadledviny	259	25.5	Komplikace stomií a jejich řešení	300
			25.6	Střevní píštěle	302
			25.7	Rozdělení píštělí	302
22	Zobrazovací diagnostické metody u abdominálních patologických stavů	261	26	Nefrologická problematika u intestinálního selhání	305
	(Dana Kautznerová)			(Petr Wohl)	
	Úvod	261		Úvod	305
22.1	Onemocnění žaludku (horní gastrointestinální trakt)	261	26.1	Příčiny poškození ledvin	305
22.2	Idiopatické střevní záněty	261	26.2	Hodnocení funkce ledvin u chronického intestinálního selhání	306
22.3	Tumorózní postižení	263	26.3	Dehydratace a renální poškození při chronickém intestinálním selhání	307
22.4	Choroby střeva vznikající na cévním podkladě	265	26.4	Akutní poškození ledvin	308
22.5	Multiviscerální/intestinální transplantace	271	26.5	Infekce, sepse	308
			26.6	Nefrolitiáza a obstrukce močových cest	308

26.7	Metabolická acidóza a iontové dysbalance	308	29.4	Operace příjemce – transplantace tenkého střeva, v kombinaci s játry nebo multiviscerální	335
26.8	Klinické důsledky onemocnění ledvin pro léčbu chronického intestinálního selhání	311	29.5	Izolovaná transplantace střeva	336
26.9	Renální funkce po transplantaci střeva	312	29.6	Kombinovaná transplantace střeva a jater	336
27	Anesteziologické aspekty u intestinálního selhání a transplantace střeva	315	29.7	Multiviscerální transplantace	337
	(Jan Pavelka)		29.8	Transplantace břišní stěny	337
	Úvod	315	29.9	Reoperace a časné pooperační komplikace po transplantaci střeva	338
27.1	Založení žilního vstupu	315	29.10	Retransplantace	340
27.2	Předanestetické vyšetření	315	29.11	Imunosupresivní léčba a transplantace střeva	340
27.3	Specifika farmakoterapie a monitorace	317	30	Nové metody zobrazení v chirurgii ...	345
27.4	Nechirurgická léčba	317		(Jiří Froněk)	
27.5	Chirurgická léčba	317	V	VARIA	349
27.6	Pooperační a potransplantační péče	318	31	Zdravotně-sociální podpora u pacientů s domácí parenterální výživou	351
27.7	Kontrolní vyšetření štěpu/štěpů	319		(Iveta Krčová)	
				Úvod	351
IV	INTESTINÁLNÍ TRANSPLANTACE	323	31.1	Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ, PSSZ, OSSZ)	351
28	Koordinace intestinální transplantace	325	31.2	Úřad práce	352
	(Bohumila Heřmanová, Jiří Froněk, Petr Wohl, Michal Kudla)			Závěr	358
28.1	Reference	325	32	Pacientská organizace v ČR	359
28.2	Vyšetření a indikace, zařazení na čekací listinu	325		(Iva Svobodová)	
28.3	Přijetí, transplantace a hospitalizace ...	328	33	Perspektivy programu intestinální rehabilitace	363
28.4	Následná ambulantní léčba a dlouhodobé sledování	329		(Petr Wohl, Jiří Froněk, Michal Kudla)	
29	Transplantace střeva – současný pohled	331		Seznam zkratk	366
	(Jiří Froněk, Michal Kudla, Petr Wohl)			Medailonky editorů	372
	Úvod	331		Souhrn	374
29.1	Typy výkonů	333		Summary	375
29.2	Indikace a kontraindikace	334		Rejstřík	376
29.3	Odběr štěpu tenkého střeva, resp. multiviscerálního od zemřelého dárce	334			

Z recenzních posudků

Publikace je určena chirurgům, klinickým transplantačním týmům, gastroenterologům i dalším specialistům zapojeným do péče o pacienty se střevním selháním. Poskytuje komplexní přehled problematiky transplantací tenkého střeva s důrazem na chirurgickou techniku, perioperační management a související komplikace.

Kvalita publikace je velmi vysoká, obsah je aktuální a přínosný pro obor, metodologie je vhodně a systematicky zvolena.

prof. MUDr. Zdeněk Krška, DrSc.

Kniha je společným dílem internistů, chirurgů a mnoha dalších specialistů, kteří se zaměřili na úzké a velmi opomíjené téma intestinální rehabilitace. Celkem 32 kapitol je věnováno dílčím problémům spojeným se selháním střeva. Každá kapitola je recentní, zahrnuje řadu přehledných tabulek, grafů... I když se touto problematikou zabývám mnoho let, našel jsem po přečtení řady kapitol i pro mne nové informace.

... Kniha je dle mého názoru vynikající, zajímavá, přehledná a dává ucelené informace zajímavým způsobem.

prof. MUDr. Zdeněk Rušavý, Ph.D.

Předmluva

Vážení a milí čtenáři,

otvíráte monografii, která je věnována velmi úzkému a v naší literatuře dosud zcela opomíjenému tématu intestinální rehabilitace.

Intestinální rehabilitace je relativně nový termín, kterým rozumíme soubor opatření určených k obnově ztracené funkce střeva u chronického intestinálního selhání. Zahrnuje iniciální logistiku, metabolicko-nutriční péči, podporu střevní adaptace a farmakoterapii, chirurgickou rekonstrukci gastrointestinálního traktu a léčbu transplantační. Protože jde o problematiku mezioborovou a na péči o nemocného se podílí řada odborností, je logické, že knížka je společným dílem internistů, chirurgů a mnoha dalších specialistů.

Úvodníky se nepíše snadno a tento mě stál mimořádné úsilí, protože oboru, kterým se kniha zabývá, se již plně nevěnuji drahně let.

O jeho napsání mě požádal Petr Wohl, jenž je prvním editorem knihy, kterou držíte v rukou, a jenž byl v minulosti mým Ph.D. studentem (předpokládám, že na mě vzpomíná milosrdně vzhledem k tomu, že se mi dostalo cti sepsat úvodní slovo). Bylo to v době, kdy obor klinické výživy a metabolické péče teprve začínal nabírat dech a my jsme se zabývali vzájemnou interakcí energetických substrátů při paralelním i. v. podávání. Jsem ráda, že Petr zůstal problematice nutriční podpory věrný, a že se velmi zásadně podílí na dalším rozvoji tohoto programu v IKEM. Je internistou se širokým rozhledem a duší multidisciplinárního týmu, který se v IKEM intestinální rehabilitací zabývá. Dalšími editory jsou chirurgové – Michal Kudla a Jiří Froněk, protože

bez chirurgů schopných provádět chirurgickou rekonstrukci gastrointestinálního traktu a případně ji kombinovat s léčbou transplantační není program myslitelný. Na podobě jednotlivých kapitol se podílelo dalších 25 spoluautorů z řad intenzivistů, gastroenterologů, endokrinologů, farmaceutů, infekcionistů či sociálních pracovníků (na některé jsem určitě zapomněla, za což se omlouvám). Jsem moc ráda, že se takoví nadšenci našli, že jsou schopni se spolu domluvit a prakticky řešit nestandardní situace, jež péče o komplikované nemocné přináší.

Vzpomínám na začátky oboru klinické výživy a metabolické péče tak, jak ji začal provozovat a propagovat prof. Zdeněk Zadák v Hradci Králové nebo u nás v IKEM Praha prof. Michal Anděl. Velmi mě těší, že se na našem pracovišti podařilo obor nejen udržet, ale že se stále rozvíjí a hledají se nové podněty a nové spolupráce, což dokumentuje i tato publikace, kterou může využít řada lékařů různých specializací.

Autorům přeji, aby byli stále tak nadšení jako dosud, aby se nadále vzájemně respektovali a spolupracovali, aby studna nápadů nevysychala a my čtenáři se dočkali dalších odborných perel.

A vám milí čtenáři, přeji příjemné počtení a doufám, že stejně jako já v knížce naleznete poučení a řadu praktických doporučení, která budete moci bezprostředně využít ve svých klinických praxích.

Určitě se nebudete nudit!

Terezie Pelikánová,
IKEM Praha

|

ÚVOD – PŘEHLED PROBLEMATIKY

B. Braun

Chráníme
a zlepšujeme
zdraví lidí
na celém světě

B. Braun vyrábí vysoce kvalitní a maximálně bezpečný zdravotnický materiál, lékařské nástroje a zdravotnické technologie. Na jejich vývoji spolupracuje se zdravotníky po celém světě již více než 185 let.

B. Braun Medical s.r.o. | www.bbraun.cz

B | BRAUN
SHARING EXPERTISE

Úvod

Petr Wohl, Michal Kudla, Jiří Froněk

Kniha *Intestinální rehabilitace, transplantace a související výkony* je cílena jako praktický průvodce pro lékaře a další zdravotnické odborníky, kteří poskytují péči pacientům se selháním střeva a jeho důsledkům v širším pohledu.

Zaměřuje se na celou škálu stavů – od předoperační přípravy pacientů před velkými nitrobršními výkony přes perioperační a pooperační péči až po dlouhodobý management pacientů s přidruženými klinickými problémy, tak jak je vidíme v denní praxi. Dále je tu probrána i péče o pacienty, kteří nakonec chirurgickou léčbu nepotřebují a je možné je léčit konzervativně. Zkušenosti získané v Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM) při péči o pacienty se střevním selháním a při péči o pacienty podstupující rekonstrukční chirurgickou léčbu tzv. abdominálních katastrof odhalují potenciál pro širší využití principů komplexní klinické prehabilitace. Publikace proto nenabízí pouze popis metabolické intenzivní péče, ale představuje především inovativní a ucelený algoritmus intestinální rehabilitace až po transplantaci střeva, který strukturuje, koordinuje a časově zasazuje celý proces do jasného klinického rámce.

Tento přístup je v České republice zaveden poprvé s ohledem na transplantaci střeva. Jeho cílem je zásadně zlepšit prognózu nejtěžších nemocných a nabídnout zdravotnickým týmům praktickou oporu při rozhodování a vedení léčby. Kniha vychází z dlouhodobě funkčního modelu vytvořeného v IKEM, kde jsou jednotlivé komponenty péče – anesteziologie, chirurgie, nutriční centrum, centrum domácí parenterální výživy (DPV), farmakologie, mikrobiologie, gastroenterologie a další – systematicky propojeny a v každodenní praxi kontinuálně spolupracují.

Klíčovou úlohu v celém systému hraje klinický koordinátor, jenž zajišťuje bezpečnou a plynulou kontinuitu péče. Publikace detailně popisuje také současný management a komplikace programu domácí parenterální výživy a nově vyzdvihuje klíčovou roli sester domácí parenterální výživy, jejichž práce je naprosto nezbytnou součástí celého procesu – od indikace a edukace přes hospitalizační i ambulantní péči až po logistické zabezpečení programu a mezioborové spojení. Vlastní kapitola je věnována novému konceptu léčby intestinálního selhání GLP-2, která je nadějí pro mnoho nemocných na dlouhodobé parenterální výživě.

Text se zároveň věnuje i oblastem, které dosud nejsou v odborné literatuře dostatečně zpracovány, ale v praxi představují zásadní výzvu – komplikacím, jež se mohou objevit v průběhu léčby základního onemocnění, specifickým metabolickým a endokrinním aspektům, farmakologickým interakcím, infekčním rizikům či potřebám pacientů v různých fázích pooperačního a dlouhodobého sledování. Vybrané aspekty péče tak přímo navazují na klinickou praxi v oborech, jako je urologie, infektologie, endokrinologie, farmakologie, gastroenterologie, a zároveň reflektují nové směry v prehabilitaci, rekonstrukci trávicího traktu až po transplantaci střeva a multiviscerální transplantace.

Hlavním přínosem této publikace je, že přináší komplexní, praktický a mezioborový nástroj, který může zásadně pomoci v péči o nejtěžší pacienty vyžadující intestinální rehabilitaci s ohledem na rekonstrukce abdominálních patologií až po transplantaci střeva. Zároveň kniha doplňuje a rozšiřuje stávající české monografie – *Klinickou výživu* (Kohout et al.) i recentní *Komplexní přístup k léčbě abdominálních*

katastrof (Víšek et al.) – a to o klíčové aspekty každodenní klinické praxe v krátkodobém i dlouhodobém horizontu. Téměř každá kapitola je rozdělena na ne-transplantační a transplantační problematiku daného oboru.

Tento úvod má čtenáře provést filozofií intestinální rehabilitace a připravit jej na pochopení logiky

jednotlivých kroků v dalším textu. Cílem je nejen nabídnout teoretický rámec, ale především praktickou oporu pro rozhodování v situacích, kdy je přesná koordinace a mezioborová spolupráce zásadní pro přežití a kvalitu života pacientů.

Prehabilitace jako terapeutická strategie v rámci chirurgické a transplantační péče

Peter Girman

1.1 Definice

Pod pojmem prehabilitace dnes chápeme soubor postupů prováděných před plánovaným velkým operačním výkonem, které mají snížit riziko komplikací a zajistit rychlejší a kvalitnější rekonvalescenci. Obecně však lze tyto postupy aplikovat také v nechirurgických oborech vyžadujících dlouhodobou léčbu, jako je například radioterapie či chemoterapie. **Prehabilitace představuje posun z reaktivních postupů (aplikovaných po operaci) k proaktivnímu modelu zdravotní péče, který umožňuje pacientům aktivně se účastnit léčebného procesu.** Aktivní přípravu pacienta před operací nabízí řada institucí, nejvíce nemocnice či jiná zdravotnická zařízení. Většina programů probíhá za hospitalizace, a jsou tak určeny pouze pro některé z pacientů, smyslem je však rozšířit tyto postupy do ambulantní péče s minimem nákladů na zdravotní systém. Velké operační výkony (rekonstrukce trávicího traktu, abdominální katastrofy, orgánové transplantace atp.) jsou pro organismus zatěžující situací, která nevyhnutelně vyvolává stresovou reakci a spouští katabolické procesy. Lze si je zjednodušeně představit jako náročný sportovní výkon, například maraton. Uběhnout velkou vzdálenost co nejrychleji nebo odehrát naplno sportovní zápas si vyžaduje pravidelný trénink, doplněný vhodnou stravou a současně správné mentální nastavení. Katabolické procesy navazující na operace jsou asociovány s vyšším rizikem komplikací v pooperačním období. Toto riziko je dobře dokumentované u starších lidí (frailty), jejichž rekonvalescence může trvat i několik měsíců. Největší pokles ve svalové síle, fyzické kondici, v oblasti běžných denních činností

či v duševním rozpoložení a pocitů deprese nastává v prvním týdnu. **Až 38 % lidí nedosáhne původní fyzické zdatnosti ani po půl roce od chirurgické operace.** Nejrychleji se zlepšuje duševní stav s ústupem depresí, ale i tak 17 % pacientů se ani po více než šesti měsících nemusí cítit stejně dobře jako před operací. Výskyt komplikací do 30 dní po výkonu je spojen s horším přežitím a zkracuje medián přežívání až o 69 %. Prodlužování střední doby života a pomalé stárnutí populace vede k větší poptávce i počtu operací u křehčích a rizikovějších jedinců. Dlouhou dobu se postupy na snížení komplikací a zlepšení pooperačního průběhu zaměřovaly na výlučně perioperativní a pooperační období. Velmi detailně jsou publikovány v doporučeních ERAS (Enhanced Recovery After Surgery, www.erassociety.org). Pooperační období si jistě vyžaduje efektivní rehabilitaci a zrychluje rekonvalescenci, nicméně pro změnu některých návyků, jako je kouření či pravidelné cvičení, není vhodné. Mezi indikací k operaci a samotným výkonem obvykle existuje určitá časová prodleva, která nabízí příležitost k úpravě zvyklostí a zlepšení zdravotního stavu pacienta. **Úspěch prehabilitace závisí na dvou faktorech: individuálním přístupu a pravidelném kontaktu s podporou od zdravotníků.** Nejjednodušší postup v prehabilitaci představuje zlepšení fyzické kondice pravidelným cvičením. Ten je často doplněn o změnu v stravovacích návycích a někdy spojen i s podpůrnými pohovory s psychologem či terapeutem. Mluvíme o **třimodální prehabilitaci**. Pokud ovlivňujeme další oblasti, jako je kouření, užívání návykových látek nebo obezita, mluvíme o multimodální prehabilitaci.

1.2 Fyzická kondice

Zlepšení fyzické kondice je nejvíce intervenovanou oblastí v přípravě před operací. V odborné literatuře pozorujeme velkou variabilitu ve způsobu provádění, sledovaných parametrech a očekávaných výsledcích. Obecně ji lze rozdělit na aerobní cvičení, silové cvičení, funkční trénink a dechová cvičení.

1.2.1 Aerobní cvičení

Aerobní cvičení zlepšuje vytrvalost a kondici, provádí se obvykle pravidelným tréninkem střední zá-
těže. V jednotlivých pracích se forma a doba trvání tréninku dost liší. Lehká či středně těžká aerobní zá-
těž 2–4× týdně po dobu 30–80 minut prováděná od dvou do 16 týdnů před operačním výkonem vede ke zlepšení fyzické kondice po operaci a rychlejší rehabilitaci. Konkrétnější doporučení o délce, trvání či intenzitě vzhledem k heterogenitě testovaných způsobů nelze z dostupných prací vyvodit. Fyzickou aktivitu je možné sledovat několika způsoby. Akcelerometry nebo sport-testery umožňují zaznamenat reálná data z běžného života, jako je počet kroků, srdeční frekvence, vzdálenost nebo vykonaná práce. Výhodou těchto metod je, že odrážejí denní aktivitu pacienta prakticky po celou dobu sledování. Z jednodušších zařízení lze použít pedometry, pomocí nichž pacient zaznamenává počet kroků. Jsou levné, ale nedávají nám tak komplexní pohled na celodenní fyzickou aktivitu. Z objektivnějších metod k posuzování funkční kapacity se nejčastěji používá šestiminutový test chůze, prováděný pod dohledem školeného personálu. Tento test vyžaduje stopky,

trřicetimetrovou vzdálenost bez překážek a židli, na kterou si v případě únavy pacient může sednout. Zdravý člověk průměrně ujde 400 až 700 metrů v závislosti na pohlaví a věku. Test lze doplnit měřením saturace a srdeční frekvence k získání komplexnějšího pohledu na kondici pacienta. K přesnějšímu měření fyzické kondice pak lze využít nepřímou kalorimetrii či spiroergometrii (tab. 1.1).

Z praktického pohledu se jeví jako nejlepší kombinace použití sport-testeru a objektivního vyšetření pomocí šestiminutového testu chůze či spiroergometrie.

1.2.2 Silové cvičení

Silové cvičení zvyšuje svalovou hmotu a sílu. Zaměřuje se na svalovou skupinu, která bude výkonem nejvíc postižena. Obvyklá doba přípravy je 6–8 týdnů, frekvence přípravy je trénink 2–3krát týdně po 60–80 minutách. Trénink má být progresivní, tj. se zvyšující se zátěží až do vysoké intenzity a vždy podle tolerance nemocného. Začíná posouzením zdravotního stavu, fyzické kondice a mobility pacienta, poté se stanoví individuální cíl a tréninky se provádí s odborným dozorem. Limitací cvičení je obvykle bolestivost postižené části těla. K hodnocení síly se nejčastěji používá **handgrip test**. Jde o izometrický test, při kterém se síla ramena a rukou měří dynamometrem a výsledek se uvádí v kilogramech. Předurčuje sílu horní části těla. Průměrná hodnota u mužů je 54 kg a u žen 34 kg. Síla klesá s věkem a v populaci starší 60 let je průměrná síla mužů 35–40 kg a u žen 25–30 kg. **Výsledky testu dobře korelují se sarkopenií a mají prediktivní hodnotu**

Tab. 1.1 Fyzická zdatnost podle spiroergometrie.

Kategorie	VO _{2max} (ml/kg/min)	Popis
velmi nízká	< 20	těžká dekkondice, často u starších nebo nemocných pacientů
nízká	20–30	podprůměrná zdatnost, omezená tolerance zátěže
podprůměrná	30–35	mírně snížená zdatnost, častá u sedavého způsobu života
průměrná	35–45	běžná populace, běžně aktivní jedinci
nadprůměrná	45–55	dobrá fyzická kondice, aktivní životní styl
vysoká	55–65	velmi dobrá kondice, sportovci či vysoce aktivní osoby
elitní sportovec	> 65	vrcholoví sportovci (cyklistika, běh, triatlon apod.)

VO_{2max} – maximální spotřeba kyslíku